ujforum_59.qxp 12/14/2006 12:46 PM Page 71

A Bolyai Tudományegyetemen utolsókként 42-en

1952 tavaszán, hasonlóan az ezt megelőző évek gyakorlatához, a Jog és Közgazdaságtudományi Kar lelkes tanárai sorra látogatták Erdély magyar nyelvű középiskoláit, hogy az érettségiző diákok körében népszerűsítsék és hirdessék a jogi és közgazdász szakma szépségeit és fontosságát.

Ennek a lelkes és mozgósító tevékenységnek a hatásaként is az 1952/53-as egyetemi oktatási év I. évfolyamára a Közgazdaságtudományi szakra mintegy 46-on felvételiztünk sikeresen.

Akkor még nem is sejtettük, hogy velünk elindul annak a nagyszerű folyamatnak az elsorvasztása, amely az erdélyi magyarság kulturális és szellemi felemelkedése és megtartása szempontjából oly fontos szerepet töltötte be. Ez a folyamat 1872-ben a Kolozsvári Magyar Királyi Egyetem megnyitásával kezdődött és 1959-ben a Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem beolvasztásával ért véget. Úgy vélem – ez alkalommal is –, szükséges említést tenni az egyetem múltjában végbement, történelmi mérföldkövekkel megjelölt drámai változásokról, ilyenképpen követve a közgazdaság-tudományi oktatás útját, indulásától egészen a megszüntetéséig. Ez idő alatt a nagyhírű Kolozsvári Magyar Királyi Egyetem – 1881-től „Ferenc József Tudományegyetem" –, amely 1872. november 10-én a mintegy huszonhatezer lakosú városban nyitotta meg kapuit, a történelmi Magyarország – Budapest után – második egyetemeként, igen hányatott sorsot élt meg.

Az első szakaszban, 1872 és 1918 között, az egyetemet a fejlődés, a műszaki-anyagi és szellemi felemelkedés jellemezte, amely magas képzettségű értelmiséget adott az erdélyi magyarságnak, és nem csak: ezen időszak alatt 59 774-en végeztek, ebből közel 15 ezren doktoráltak, továbbá 110 esetben adományoztak tiszteletbeli doktori címet neves hazai és külföldi tudósoknak.

Ezután jött az ominózus 1919-es esztendő, a katonai megszállás, majd az ezt követő 21 évben az „I. Ferdinand Tudományegyetemen" gyakorlatilag megszűnt a magyar nyelvű oktatás, s vele együtt erősen megcsappant azoknak a magyar anyanyelvű hallgatóknak a száma, akik vállalták román nyelven is a továbbtanulást. Ebben az időszakban csak a Kristof György által vezetett Magyar Nyelv és Irodalom oktatása jelentett gyertyafénynyi útmutatót a sötét útvesztőben.

Következett az 1940-es fordulat, amikor az egyetem Szegedről Kolozsvárra visszatért, és 85 tanszékkel – ezúttal, először, egy közgazdaság-tudományi karral, amelyhez hasonló az

ujforum_59.qxp 12/14/2006 12:46 PM Page 72

akkori Magyarországon még csak a budapesti Műszaki Egyetemen működött – kezdte meg tevékenységét.

A háborús összeomlás utáni új helyzetben, 1944. szeptember 12-én következett az Egyetemi Tanács nagy helytállása, melynek értelmében az egyetem bármilyen körülmények között, az erdélyi magyarság érdekében és annak kérésére, tovább folytatja tevékenységét. Ezt a határozatot emlékiratban rögzítették, amelyet 49 kiváló személyiség írt alá. Ehhez a határozathoz a megszálló szovjet csapatok parancsnoksága támogatását nyújtotta.

Az egyetem megnevezése „Kolozsvári Magyar Tudományegyetem" lett. Ezt követően 1945. május 28-án a 407-es számú királyi rendelettel, június 1-jei hatállyal, új, magyar anyanyelvű állami tudományegyetem létesült, elveszítve ezáltal a Királyi Egyetem feletti utódlási jogot. Ez az egyetem 1945. december 11-én a 347 101-es számú rendelettel a Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem nevet kapta, melynek élére rektorként Csőgör Lajos került.

Ezt követte az 1948-as tanügyi reform, amely a magyarság számára számos kedvezőtlen változást hozott a Bolyai Tudományegyetem életében, úgymint a karok összevonása, a közgazdaság-tudományi tagozat pedig csak egyetlen szakkal folytathatta működését.

Tizennégy évvel alapítása után, 1959-ben, az önálló Bolyai Tudományegyetemet, a Babeș Tudományegyetembe való beolvasztásával, a román kormány megszüntette.

Az 1945-ben megalakult Bolyai Tudományegyetemen a jogtudományi és a közgazdaság-tudományi képzés Kolozsváron a Bástya utca 15. szám alatti épületben, az összevont Jog és Közgazdaságtudományi Karon folyt. 1951 és 1953 között, a román nyelvű jogtudományi karral történő egyesítés nyomán, önálló oktatási intézménnyé vált, „Jog és Közgazdaságtudományi Intézet" néven. Megszüntetésével 1953 őszétől a Kar visszakerült a Bolyai Tudományegyetemhez, és a Horea úti 3-as számú épületben (Mariánum) kapott elhelyezést, ahol megszüntetéséig működött.

A Bolyai Tudományegyetem Jog és Közgazdaságtudományi Karán 1945–1959 között közel 2000-en szereztek diplomát, ebből 699 közgazdász, akik közül 1956-ban utolsókként 42-en végeztünk.

Végzésünk 50. évfordulóját 2006. október 7-én a Horea úti épületben (Mariánum) tartottuk meg, a kolozsvári kollégák gondoskodásával, akiknek a nagyszerű szervezésért ezúton is köszönetünket fejezzük ki. A szervezők beszámolójából megtudtuk, hogy a 42 végzős közgazdászból ma 29 vagyunk életben, sajnos 13-an már nem lehettek közöttünk. A végzett közgazdászok közül 8-an élnek külföldön, Magyarországon, Németországban, Franciaországban, Ausztriában és Izraelben. A találkozón 16-on voltunk jelen, közülük 2-en külföldiek, míg 13-an távol maradtak főként betegség és egyéb okokból.

A 11 órakor kezdődő találkozón, az általános tájékoztatót követően, elhunyt tanáraink

ujforum_59.qxp 12/14/2006 12:46 PM Page 73

és kollegáink emlékének adóztunk, következett az egyéni beszámolók sora, ahol sorsokról, ezen belül sikerekről, kudarcokról és családon belüli örömökről, gondokról esett szó.

Megjegyzem, hogy ugyanazon a napon tartotta a Romániai Magyar Közgazdász Társaság (RMKT) a XV. országos vándorgyűlését Félix-fürdőn, amelyet a találkozó résztvevői innen üdvözöltek, és kifejezték köszönetüket, hogy a Társaság ebből az alkalomból jelképes aranydiplomával tüntette ki azokat, akik jelen voltak a találkozónkon.

A beszámolók méltatták az egykori Bolyai Tudományegyetem szellemiségét, azt az igényes és magas szintű oktatási munkát, amelyet tanáraink az egyetemi évek alatt nyújtottak. Mintha most is hallanánk volt tanáraink intelmeit, melynek kicsengése a következő volt: „Azért, amit önök 4 év alatt itt az egyetemen megtanulnak, egy diplomát kapnak, de ez a diploma annyit fog érni, amennyit a tanultakból a gyakorlatban alkalmazni tudnak". Néhai Kerekes professzor úr, a mi igen tisztelt Jenő bácsink szokta mondani: a „Bolyai diploma márkát jelent". Ma már mindenki tudja, hogy a Bolyai Tudományegyetemen diplomát szerzők, jóllehet tanulmányaikat magyar nyelven végezték, döntő többségükben megállták a helyüket és kimagasló szakmai munkát végeztek.

A beszámolókból az is kitűnt, hogy a diploma mellé kapott munkahelyi kinevezést, a munkahelyek elfoglalásakor, a helyi kiskirályok sok esetben nem szívesen fogadták, nyilván féltékenységből. Azonban az a tudás, amivel az egyetem felvértezett, és az a becsületes helytállás a szakmai tevékenységünkben, amire oktattak, mindannyiunk számára meghozta a siker gyümölcsét. A kollégák a társadalmi tevékenység minden területén, a gazdaságban, a közigazgatásban, médiában, vagy akár az oktatásban jelentős szerepet töltenek be az elmúlt sok év folyamán. Többen közülünk vállalati igazgatók, főkönyvelők, osztályvezetők, főszerkesztők, vagy éppen tanárok lettek.

A hosszúra nyúlt személyes beszámolók befejezését követően a szervezők a jelenlevőknek átnyújtották az RMKT által adományozott „Arany Diplomákat". Az ünnepi ebédet az Egyetem utcai hangulatos kis vendéglőben rendezték. Az utat a Mariánumtól a vendéglőig gyalog tettük meg, hogy emlékeztessen arra az időre, amikor, diákként, ezt az utat naponta kétszer is megjártuk.

Ami a várost illeti, visszagondolva 50 év távlatából, két Kolozsvár láttunk: gondolatban egy hajdani barátságos, csendes, szellős és tiszta várost, és valójában egy mai túlzsúfolt, zajos és levegőtlen Kolozsvárt.

A bőséges és ízletes ünnepi ebéd fogyasztása közben és után tovább folytattuk a társalgást, most már ki-ki saját asztaltársaságában, miközben a vendéglő fiatal és csinos énekesnője, kellemes hangján, korabeli magyar slágereket énekelt.

Miközben egyesek táncra perdültek, mások gyerekeikről, unokáikról meséltek. Többen

ujforum_59.qxp 12/14/2006 12:46 PM Page 74

számoltak be arról, hogy a jobb megélhetés reményében gyerekeik külföldön kerestek munkalehetőséget. Van olyan kolléga, akinek egyik gyereke itthon, míg a másik a tengeren túl él családjával. Egy másik esetben a két gyerek közül az egyik Magyarhonban, míg a másik Görögföldön keresett megélhetést, ez utóbbi esetben a szülők, nagyszülők ingáznak Erdély–Magyarhon és Görögföld között, hogy találkozhassanak és élvezhessék gyerekeik és unokáik szeretetét. Hála a technika csodálatos vívmányainak, a lerövidült idő és összezsugorodott rohanó világunk korlátait áttörve lehetővé válik számunkra, hogy az é-teren át kommunikálni tudjunk szeretteinkkel.

A találkozó végeztével, amely az esti félhomályba torkollott, a Bolyai Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának utolsó végzősei búcsúztak egymástól, egyesek közülük lemondtak gyors hazautazási lehetőségeikről is, hogy még egy ideig együtt lehessenek volt kollégáikkal.

A Szabadság-tér sarkáig sétálva nemcsak egymástól, hanem Kolozsvártól, a Főtértől, a Szent Mihály templomtól és a Mátyás szobortól is búcsúztunk, amelyekhez oly sok kellemes emlék fűz. Így történt, így volt szép.

Elekes Károly,
egy a Bolyai Tudományegyetem
utolsónak végzett közgazdász hallgatói közül